

Donderdag 8 april 1915 – ochtendeditie

Bij het bombardement van Zeebrugge moeten er duikboten in de grond geschoten zijn.

Van Belgische zijde.

De Belgische legatie te 's Gravenhage deelt het volgende mee:

De pers heeft bericht dat de Engelse regering aan het Spaans-Amerikaans comité ter voorziening van België van levensmiddelen, de nodige subsidies geweigerd had, op grond van het beginsel, dat diegene die een gebied bezet, de bevolking van het bezette gebied van levensmiddelen behoort te voorzien.

Deze bewering is niet juist. De Engelse regering heeft in samenwerking met Frankrijk en Rusland, overeenkomstig de te Parijs genomen beslissingen, ten behoeve van de Belgische regering een belangrijk krediet geopend.

Een der voorwaarden voor dit voorschot is, dat het geld zal kunnen dienen tot betaling van de schuldcoupons, welke buiten België worden aangeboden.

De Engelse regering heeft aan de Belgische regering toegestaan 25 miljoen per maand te bezigen voor de levensmiddelenvoorziening in België.

Bovendien staat de Engelse regering de invoer in België toe van voedingsmiddelen, veevoeder en zaden, onder voorwaarde, dat het vervoer van die artikelen zal geschieden door tussenkomst van de "Commission for relief in Belgium".

Naar men ons meldt is in Duitsland onder de auspiciën van de Duitse regering een vennootschap opgericht onder de naam "Holzbetrieb

Aktiengesellschaft”, met het doel om al het hout dat zich in België bevindt en dat voor de Duitse markt geschikt is, naar Duitsland te vervoeren. Het voornemen schijnt te zijn, om aan de houders van deze partijen een prijs te vergoeden overeenkomstig de marktwaarde in juli 1914, dus zonder rekening te houden met de kosten van opslag, manipulatie, assurantie enz., die sinds juli II. zijn ontstaan. Deze geruchten hebben in de Belgische handelskringen begrijpelijke ontsteltenis gewekt, want de uitvoering van dit plan zal de handel andermaal zeer zwaar treffen.

Het Belgisch informatiebureau verneemt uit Brussel:

De Duitse militaire overheid liet onlangs aan het Brussels gemeentebestuur weten, dat het te zorgen had voor het herstellen van de grote verkeersweg tussen Brussel en Mechelen. Dat kwam neer op een geheel nieuwe bestrating. Het gemeentebestuur antwoordde dat die straatweg een rijksweg was, en dus buiten het wegennet lag dat Brussel in beheer heeft, te meer, daar geen enkele meter van die weg op Brussels grondgebied ligt.

Toen het Duitse militaire bestuur bleef aandringen, beriep het gemeentebestuur zich op de Haagse Conventie, ten bewijze dat uitsluitend de Duitse regering aangewezen was om deze werken voor haar rekening te nemen, en dat het opleggen van deze verplichting aan de gemeente Brussel even onjuist zou zijn als te eisen van de gemeente het herstel van de straatweg van Koningsbergen naar Berlijn.

Daar het legerbestuur wilde doordrijven, wendde de gemeente zich tot het Duitse civiele bestuur. Dit stelde, na onderzoek van de zaak, het gemeentebestuur van Brussel in het gelijk. Doch onmiddellijk na die uitspraak liet het militaire bestuur zijn oppergezag over het civiele bestuur gelden: het veroordeelde de gemeente Brussel tot een boete

van 50.000 F, omdat het geweigerd had te gehoorzamen aan zijn bevelen en dwong haar daarenboven de werken onmiddellijk uit te voeren.

De Duitse gouverneur-generaal in België heeft daar naar men weet met ingang van 1 maart de leerplicht ingevoerd. Aan het Berliner Tageblatt wordt geseind dat dit besluit overal met kracht wordt ten uitvoer gebracht. De gemeenteraad van Herve heeft 30 gezinnen die hun kinderen niet naar school konden zenden, geldelijk ondersteund teneinde hen daartoe in de gelegenheid te stellen. In een vijftal voorsteden van Brussel is ook zo gehandeld. Het Duitse bestuur ondervindt hierin van de gemeenteraden blijkbaar alle medewerking.

Men meldt ons uit Terneuzen:

Zondagavond bemerkte in de wijk Stuiver op de grens bij Zelzate een Duitse schildwacht, dat een collega brieven wilde overhandigen aan een Belg, die zich op Nederlands gebied bevond. Hij schoot op hem en trof hem in de hartsteek, wat het overlijden van de getroffene tot gevolg had.

Donderdag 8 april 1915 – avondeditie

De verjaardag van koning Albert.

Ter ere van de koning der Belgen, die heden zijn 40e verjaardag viert, wappert van de Belgische legatie aan de Vijverberg de Belgische driekleur.

In het gezantschapsgebouw lag een lijst van gelukwensen ter ondertekening, die reeds hedenmorgen zeer vele namen droeg.

Ook van verschillende gebouwen in de stad, waar comités zetelen, in verband staande met de Belgische aangelegenheden, waaide de Belgische vlag.

Vanmorgen te half elf werd in de kerk van het klooster Groenenstein, aan de Loosduinseweg, waar de Belgische uitgewekenen hier ter stede de laatste tijd geregeld godsdienstige samenkomsten houden, een plechtige mis met groot ceremonieel gecelebreerd door de heer Barette, aalmoezenier van de Belgische vluchtelingen in Den Haag.

Daarna volgde een plechtig Te Deum met gebed door de heer Bruynseels, gemachtigde van kardinaal Mercier voor Nederland. Behalve voor koning Albert, werd er ook gebeden voor koningin Wilhelmina.

Het orgel deed achtereenvolgens de tonen horen der Brabançonne, het Wilhelmus en (bij het heengaan) van een Belgisch volkslied: Naar wijd en zijd.

Deze kerkdienst was zeer druk bezocht. Hij werd o.a. bijgewoond door de Belgische minister van kunsten en wetenschappen, de heer Prosper Poullet; generaal Dossin, de Belgische gezant, baron Fallon; de legatieraad, prins de Ligne; de 1e secretaris graaf d'Oultremont, en het lid der Belgische tweede kamer, dr. Van Cauwelaert.

Op het koor hadden plaats genomen monseigneur Vallega, secretaris van de nuntiatuur, en de heer Bruynseels, voorts deden dienst als commissarissen de heren De Potter, De Séjournet, de Fauteur en Sauvage. De kapel, door het klooster afgestaan, was keurig versierd.

Vanmiddag hebben de in Den Haag vertoevende Belgen aan koning Albert een telegram van gelukwens gezonden.

Maandagavond zullen de hier ter stede aanwezige Belgen de verjaardag van koning Albert nog herdenken in de zaal van het Koninklijk Zoölogisch Genootschap.

Uit Antwerpen.

Te Antwerpen is zondag namens het Duitse bestuur door de commandant, generaal-majoor von Bodenhausen, waarschijnlijk in verband met de viering van de verjaardag van koning Albert der Belgen, die, naar men weet, heden 40 jaar oud is geworden, de volgende "bekendmaking" verspreid:

Er is reden om terug te doen opmerken: samenscholingen van meerdere personen in de straten en openbare plaatsen, inrichten van publieke stoeten, houden van verzamelingen zonder de toelating daarvoor te hebben, en bevlagen van de huizen met de Belgische driekleur, zijn verboden.

De overtreders worden volgens de oorlogswet gestraft.

Dagboek van de oorlog (KVdW).

Brussel, 21 februari.

De prostitutie is een vraagstuk, dat niet van enige kiesheid ontbloot is. Neem mij dan ook niet kwalijk, dat ik het in uw gezelschap kom te behandelen. Maar gij kunt wel denken dat dit onvermijdelijk werd: een wereldstad, zoals Brussel er een is, verre van de ontucht te zien verminderen bij het bezetten door een vreemd leger, ziet zich integendeel als het ware genoopt, de banden der zedelijkheid lossere te maken. En het moet u dan ook niet verwonderen dat, in plaats van zichzelf te beteugelen, de openbare onkuisheid deze laatste maanden, in schijn althans, ruimere verhoudingen heeft aangenomen.

Het is heden zondag: een avondwandeling op de boulevard heeft mij overtuigd van de waarheid van deze stelling. Brussel schijnt wel niets van zijn aantrekkelijkheden op dit gebied verloren te hebben. Al kan als verschil met vroegere dagen aangestipt, dat bedoelde aantrekkelijkheden voor een deel hebben afgezien van de anders geliefkoosde, want profijtelijke schittering van een kleurrijke kledij, om voortaan de meewarigheid der argeloze burgerij te trekken en te verschalken door de stemmigheid van rouwgewaden. Ja, en ik kan het tengevolge van eigen vaststelling bevestigen: de lichte deernen van het voetpad wikkelen zich in het, thans veel gedragen krip, dat gevoelige verliezen pleegt te verraden. In hoeverre deze verliezen in voorkomend geval te wettigen zijn, laat ik bij gebrek aan documenten in het midden. En stel mij tevreden met de opmerking, dat beoogde personen hun rouwkledij om de hals laag uitgesneden dragen.

Deze toestand kon niet nalaten de aandacht der Duitse overheid te trekken. Men vertelde mij, zonder dat ik natuurlijk kan weten in hoeverre deze bewering de kop dient ingedrukt, daar zij, het spreekt vanzelf, niet ter openbare kennis gebracht werd, dat aan de soldaten toegang tot sommige gelegenheden ten sterkste afgeraden wordt, terwijl andere lokalen, minder streng bejegend, niet te minder onder controle en reglementering werden gesteld. Ik herhaal niet te weten of dit verhaal onder de talrijke fabels dient ondergebracht, die, zoals het niet missen kan, in omloop zijn. Ik druk dan hier ook meer op de waarachtigheid, dan op de waarheid ervan. Al komt, in hetzelfde verband, een ander, ditmaal officieel afgekondigd bericht de bezorgdheid om de zeden feitelijk te bevestigen. Deze nieuwe mededeling brengt de ontucht van vrouwelijke zijde, in zoverre zij een openlijk en onloochenbaar karakter aanneemt, onder een toezicht, dat men alleen maar kan toejuichen. Zij verschilt in haar inhoud, ik bedoel de mededeling, niet veel van de gangbare Belgische politieverordeningen. Ze vult deze alleen aan met geldelijke boeten

voor bepaalde geconstateerde overtredingen. Het kan zijn dat de prostitutie erbij verliest. Erbij winnen zal zij zeker niet, en dat moeten wij goedkeuren.

Anderdeels dient medegedeeld, dat een andere bekendmaking het uitvoeren van machines tot bewerking van metaal, tenzij bij toestemming, verbiedt.

22 februari.

Er is vanavond weer een belangrijke afkondiging: de bevestiging dat de rechtervleugel van het Russische leger gefnuikt is. En weer geschiedt de mededeling op een papier, dat de gewone en alledaagse blankheid der dagelijkse bekendmakingen verwisselt tegen een kleur die rozig is.

Het rozige is echter ditmaal fel als de kleur, de mij steeds rillingen door de rug jagende kleur van verdacht frambozenijs.

Of wekte de wonderbare, de veelkleurige avondlucht gezichtsbehoechelingen, en is de frambozige verve niets dan een atmosferische speling bij de gedempte lichtwisselingen, die ons verplaatsen in de zoete valsheid van een sprookjesvisioen? Ik weet het niet.

Maar ik weet, ik weet alleen dat deze avond er een is van de honderd avonden uit mijn leven, die ik nimmer zal vergeten. Ik wandel in een wereld van mensen, die misschien als ik genieten van deze lentetover; in een wereld van mensen, die zich als ik misschien vreemd gelukkig voelen.

Het is haast om bang voor te zijn: ik ben vanavond gelukkig. O, ik heb het niet vergeten, datgene waar wij minder over gaan spreken, doch waar wij steeds aan denken; dat ons nimmer verlaat, zelfs waar wij

het trachten te vergeten in een niet steeds kiese zucht naar afleiding, in een niet steeds nobel middel tot ontspanning (en ik ben gelukkig, hierbij niet al te streng over mezelf te moeten oordelen). Maar vanavond is er dat nieuwe, in andere omstandigheden de vorige jaren minder diep ondervonden, en ditmaal zo geweldig, dat ik ervan ga duizelen: er is dat het overweldigende levensgevoel ontwaakt is, niet omdat een geest van noodzakelijk verweer, een meer of minder angstige hoop, een bemoedigende redenering het heeft opgezweept, maar eenvoudig omdat het nu eenmaal is, omdat men nu eenmaal een levend wezen is, omdat het oppermachtig voorjaar vanavond voorgoed ontwaakte, en niets eraan kan weerstaan.

Ik wandel. Mijn aangezicht is fris en omluwd van zoele en koele adem. Ik denk dat over een paar weken de puinen van mijn vaderland bedekt gaan zijn van miljoenen bloeiende plantjes; en het is aan die gele en witte, die parse en scherprode bloempjes dat ik denk, meer dan aan de puinen zelf. Waarom niet? Ik weet dat het leven onverwoestbaar is, en dat geen mensenhand kan maken dat het niet eeuwig zou zijn, en niet eeuwig jong ...

Ik zit hier alleen te schrijven. Alles is stil. Maar het is of ik door het huis de adem voelde deinen van deze blijde ontvangenisnacht. Ik ga even in mijn tuintje: tegen de lucht, die, sterloos, wit en zacht is als melk, tekenen de seringen hun rijzige twijgen af, en de talloze spichtige knoppen, die tot barstens toe gezwollen staan.

23 februari.

Wij komen te vernemen, dat het Duitse Postamt in heel België briefwisseling in het Vlaams toelaat. Dat de toelating tot op heden achterwege bleef, ligt alleen hieraan, dat men het nodige getal censors, die in voldoende mate Nederlands verstaan om de Vlaams-Belgische brieven uit te pluizen, niet bijeen had. Die moeilijkheid is,

schijnt het, thans uit de voeten, en de zeer vele Vlamingen, die niets dan de eigen taal kennen, kunnen nu ook weer van zich laten horen bij familie, vrienden en kennissen, die geen krijgsgevangenen zijn in Duitsland. Want dat is het merkwaardige: van bij het begin van de oorlog kon men in het Vlaams aan krijgsgevangenen schrijven. Dat het vele Vlamingen ertoe verleid zal hebben, zich gevangen te laten nemen of als dusdanig aan te geven, denk ik niet, niettegenstaande de tegemoetkoming.

Wat beter is: wij zullen, heet het, binnenkort ook met Holland in de taal der Hollanders mogen corresponderen. En ook, als het ons mocht lusten, met Duitsland, Oostenrijk-Hongarije, en het Groothertogdom Luxemburg.

En nu doet zich voor: die erkenning, vanwege het Duitse bestuur, van taalrechten, die zelfs de stompste Belgische Franselaar niet sou durven ontkennen, zij dompelt sommige flaminganten in extatische verrukking. Wat verbijsterend van natuurlijkheid is; wat elke Duitser moet voorkomen als een vanzelfsprekende maatregel, gelijk het iedere onbevooroordeelde Fransman zou voorkomen (zie maar eens hoe Maurice Barrès zich in "Colette Baudoche" uitdrukt over gedwongen Duits onderwijs in de Elzas): het vervult sommige Vlamingen met onstelpbare dankbaarheid, alsof het zowaar de meest benijde gunst moest gelden. En daarbij nemen zij de gelegenheid te baat om allerlei rastwisten op te rakelen, om op nogal snoeverige toon te wijzen op het deel dat de Vlamingen in deze oorlog genomen hebben, om nogmaals te smalen op dezen, die men, omdat ze de rechtmatige eisen der Vlamingen ook in de tegenwoordige omstandigheden menen te moeten bestrijden, om hun gebrek aan vaderlandsliefde eerder moest beklagen.

Want ja, ik weet het: het zijn enkele Franskiljons, die met het oude nationale spelletje begonnen zijn, en ik heb ze ten gepaste tijde

aangeklaagd. Maar ik vraag u: is dat nu juist niet een reden om zich, in deze droeve tijden, vaderlandser te tonen dan deze Franskiljons blijken te zijn? Wij zijn tot het besef gekomen – en het heeft ons duur genoeg gekost! – dat voor het ogenblik ons niets van de nationale idee mag afleiden. Daar hangt heel de toekomst van af – zelfs de minst gewenste. En al wat er afbreuk aan kan doen, doet niets dan aan die toekomst schade te berokkenen. En dan, in gemoede, gaat het hier niet om onze waardigheid?

Wij zouden ons schamen, bij aanwezigheid van vreemden, familieveten aan te raken. Maar tijdens de bezetting aarzelen wij niet, ons gebrek aan eenheidsgevoel langs de lelijkste zijden te laten bekijken. Wij moesten, de raad van Voltaire indachtig, te gepaster ure nu maar eens ons vuil linnen binnen de eigen familiekring wassen. Wij moesten vooral de vreemdeling niet uitnodigen, er zijn neus in te komen steken. Dat is een gebrek aan kiesheid, zelfs tegenover de vreemdeling ...

De economische toestand van België.

Brussel, 30 maart.

Bij onze beschouwingen over de tegenwoordig in België heersende toestanden, willen wij deze keer ons artikel wijden aan onze hier te lande wonende landgenoten. Deze vormen, zoals men weet, een niet onaanzienlijk gedeelte der bevolking en mochten voor de oorlog op rond 80.000 geschat worden, waarvan alleen in Brussel en voorsteden omstreeks 12.000 woonden, terwijl de overigen hoofdzakelijk in de provincies Antwerpen en Luik gastvrijheid genoten.

Van dezen zullen er sedert de laatste acht maanden, gelijk vanzelf spreekt, een groot gedeelte naar het vaderland zijn weergekeerd;

militieplichtigen, renteniers, zij, wiens zaken wegens de oorlogstoestand stil stonden, en zovele anderen. Hoe groot dit gedeelte is, valt zelfs niet bij benadering te becijferen, maar onder de overgeblevenen dreigde, ook al weer vanzelfsprekend, de ellende in brede kringen groot te worden. Voor enige maanden wees ik daar reeds op en kon toen tevens een overzicht geven van wat er te hunnen bate verricht werd; nu echter gisteren in de jaarvergadering der Nederlandse Vereniging van Weldadigheid hier ter stede een uitgebreid verslag werd uitgebracht, bij monde van de secretaris, viceconsul van der Waarden, wil ik dit ons zo na aan het hart gaande onderwerp nog eens bespreken.

Terecht merkt het verslag in de aanvang op, dat de geschiedenis van het 48^e levensjaar der vereniging een zeer bijzondere is geworden; dit jaar toch had een buitengewone invloed op de werkzaamheden en stelde aan de financiën ongekende eisen. Met dankbaarheid, zegt het bestuur, mogen wij dan ook terugdenken aan de wijsheid, waarmee onze voorgangers de gelden der vereniging in vroegere jaren bestuurd hebben. Aan dat beleid is het te danken, dat wij niet op een gegeven ogenblik, bij het uitbreken van de oorlog, aan een financiële crisis werden blootgesteld, terwijl honderden mensen, die steeds eerlijk en braaf hun kost hadden kunnen verdienen, brodeloos stonden en zich om ondersteuning tot de vereniging moeten wenden. Er zijn soms stemmen opgegaan om te vragen waartoe het vormen van een zo groot reservekapitaal nodig was. In plaats van een geregeld beroep te doen op de openbare weldadigheid, had men deze reserve kunnen gebruiken tot ondersteuning der bedeelden, meende men. Thans komt het antwoord duidelijk uit: het bestuur werd door deze handelswijze in de gelegenheid gesteld te voldoen aan alle verplichtingen, die een vereniging van weldadigheid op zich neemt, en kon daardoor veel leed en kommer voorkomen.

Reeds in de aanvang van het verenigingsjaar schonken H. M. koningin Wilhelmina en Z. M. koning Albert hun jaarlijkse belangrijke giften van respectievelijk 200 gulden en 200 frank, en in de eerste maanden van 1914 verliep de geschiedenis der vereniging op de bekende kalme wijze, waarbij met weinig ophef en vertoon naar buiten veel goed wordt gedaan.

In augustus veranderde de toestand echter en het bestuur komt zeker een woord van hulde toe, dat het dadelijk inzag, dat een onmiddellijk ingrijpen in de nieuwe staat van zaken noodzakelijk was, en alle maatregelen nam om aan de te verwachten stroom van aanvragen om hulp te kunnen voldoen. De kasmiddelen werden gestijfd door een voorschot van 5000 F, op effectenbezit der vereniging opgenomen, en met een som van 4000 F, bijeen gebracht door weldadige landgenoten te Brussel. Zodoende kon, voorlopig althans, de naaste toekomst met enige gerustheid tegemoet worden gezien en de wekelijkse zittingdagen werden in dagelijkse omgezet, welke nog op dit ogenblik ten kantore van de voorzitter, de heer H. Andriessse, elke dag gehouden worden. Op deze zittingen worden alle aanvragen onderzocht en levensmiddelen, kledingstukken, soms ook geld, uitgereikt, terwijl bijzondere aandacht wordt gewijd aan de ouden van dagen, de kraamvrouwen en de zuigelingen.

Intussen begonnen ook uit het vaderland de giften ruim te vloeien; H. M. de koningin, H. M. de koningin moeder, beschermvrouw der vereniging, de Nederlandse regering zonden in de eerste plaats zeer belangrijke bedragen, en de hulp van het Koninklijk Nationaal Steuncomité was zeer krachtig. Subcomités, in verschillende plaatsen in Nederland gesticht, verleenden niet genoeg te waarderen steun, maar toch was de toestand moeilijk, wanneer men bedenkt, dat buiten de vaste bedeelden 1200 huisgezinnen ondersteund moesten worden en de vereniging, op aansporing van de gezantschapsraad van Vollenhoven, haar zorgen ook ging uitstrekken over behoeftige

landgenoten in de provincie. Het bestuur zag zich dan ook genoodzaakt de nog resterende stukken van het reservefonds te belenen en besluit zijn verslag aldus:

Thans is ons reservekapitaal dus geheel en al aangesproken, nog vele bange dagen wachten ons en het einde van de oorlog is nog niet te voorzien. Wij doen derhalve een ernstig en dringend beroep op de weldadigheid van onze landgenoten, opdat zij ons hun bijdragen en financiële steun niet onthouden. In deze kommervolle dagen dient meer dan gewoonlijk in de zak getast te worden. Indien ooit gebleken is, dat de Nederlandse Vereniging van Weldadigheid te Brussel aan haar roeping heeft beantwoord, dan is het voorzeker in het achter ons liggende tijdperk.

Wij maken die woorden gaarne tot de onze en zullen weinig tegenspraak ontmoeten, wanneer wij, namens de Nederlanders in Brussel, een woord van waardering doen horen voor het bestuur der vereniging, dat van de aanvang af zo onvermoeid op de bres heeft gestaan, duizenden landgenoten van een anders onafwendbare ondergang reddend. En eveneens volgaarne stemmen wij in met de hulde, die het bestuur in het verslag aan onze gezantschapsraad brengt, die niet alleen het bestuur, maar al zijn landgenoten, te allen tijde op de meest praktische en aangename wijze hulpvaardig ter zijde staat.

De staat der geldmiddelen, opgemaakt door de penningmeester, de heer L. A. van Sonsbeeck, sluit op een cijfer van 66.324,45 F. Leggen wij hiernaast dat van 1913, groot 17.576,76 F, dan blijkt daaruit voor welke eisen de vijf laatste maanden van het verlopen jaar de kas der vereniging gesteld werd. Uit de ontvangsten noteren wij deze cijfers: giften van H. M. de Koningin 1470,50 F, van H. M. de koningin moeder 537,50 F, van Z. M. de koning van België 200 F, van de Nederlandse regering 4000 F, van het Koninklijk Nationaal Steuncomité 20.000 F,

van de Nederlandse Ambulance te Brussel 12.000 F, van leden en begunstigers 16.254,80 F, van de Nederlandse Damesnaaivereniging te Brussel 2190 F.

Op de uitgaven komen voor: vaste bedeling in geld 7790,75 F, tijdelijke hulp 2163,70 F, extra bedeling tengevolge van de oorlog 43.409,17 F, fonds Solvay voor volksvoeding 2000 F, brood 4504,80 F, aardappelen 4004,75 F.

Het onder het beheer der vereniging staande Wilhelminafonds verleende hulp aan vijf behoeftige kraamvrouwen; het saldo werd in de kas der vereniging gestort, daar de kraamvrouwen voorlopig verder bij de geregelde dagelijkse bedelingen ondersteund worden.

De aftredende bestuursleden de heren L. A. van Sonsbeeck, J. C. A. Smits, J. S. Bowles, jhr. L. W. A. van der Goes, W. G. F. de Bruyn, L. van der Kun, E. V. J. M. Seydlitz en J. F. L. Blankenberg werden herkozen. Als nieuwe bestuursleden werden gekozen de heren M. N. Janss, voorzitter der Nederlandse Vereniging Limburgia, jhr. V. N. de Sturler en H. Camp, wegens uitbreiding van het bestuur met twee nieuwe leden en aftreden van de secretaris, de viceconsul G. L. van der Waarden, die zich wegens drukke werkzaamheden niet herkiesbaar gesteld had. Laatstgenoemde heer werd, wegens zijn veeljarige verdiensten voor de vereniging, onder luide bijval tot erelid der vereniging benoemd.

De Nederlandse Vereniging van Weldadigheid kan tevreden zijn met hetgeen door haar in de afgelopen maanden verricht werd en moge in staat blijven de haar opgedragen taak tot het einde met onverminderde kracht te vervullen. Wij kunnen dan gerust zijn omtrent het stoffelijk welzijn der in België gebleven Nederlanders.

Het leven te Brussel. II. (KVdW).

Brussel, einde maart.

Op den buitenboulevard, die van Koekelberg leidt naar het noordstation, aan een plaats waar de horizon hoog staat aan de lucht, opglooiend de lucht tegen, die vol wemelende blankheid, vol dansende glanzen is als van blij sneeuwende bloesem. En van blij sneeuwende bloesem vol ook het hoofd, vol wisselende fantasieën het frisse ochtendbrein, waar naleven nog beelden van droom en ontwakken, fris en opwekkend, beelden van leven. Veerkracht der dubbele kuitspier! Harde kilte over heel de borst, waar binnenin fel branden de vroege luchtzuren! - Zo wandelen wij, de tijd vergeten, aan de gebeurtenissen ontsnapt en, dunkt het ons haast, ontslagen. Wij gaan in een gereinigde atmosfeer, ontheven van zorgen, onder indrukken die niet meer zijn de gewone resultante van gestelde omstandigheden. - Ik ken het geval van zenuwlijders, die alles anders voelen dan normale mensen: bij elke klank der terts of de kwint ervan, of terts en kwint alleen; bij elk gezichtsbeeld een wijziging in stand of vorm, - stoornis die men metathesis zou kunnen noemen (de wetenschappelijke naam ken ik niet, en weet trouwens niet of van zulke gevallen reeds studie is gemaakt), en die, voor wie ze ondergaat, een angstige en smartelijke verrijking zijn.

Geen angst, geen smart ditmaal: alleen en zeer beslist een verrijking, een verruiming van eigen wezen, die tevens is een blijde overgave aan, een opgenomen worden in algemener leven; een vernietiging haast van egocentrisch gewaarworden: een oplossen van alle eigen baatzucht in de grote genegenheid die alles samen houdt en opvoert tot een grote, zuivere vreugde. - Wij wandelen, en wij spreken niet, en wij verkeren in een roes van fysisch geluk.

Als wij opeens komen te staan in een groepje van een vijftal mensen, die ons terugbrengen tot een minder overdrachtelijke werkelijkheid. Een bolle slagtersjongen met vingers als rozige worstjes; twee

huisvrouwen, de grauwe haren strak tot de wrong van een knoedeltje gespannen, en over de buik een schort die van het vet glanst als een bronzen beukelaar; een slungelige grijsaard met satersogen die onmondige hondjes verkoopt ten behoeve van jonge maar schuine dames; een dienaar, eindelijk, van de Brusselse politie, oneindig zindelijk, die er vooral op uit schijnt te zijn, onder de dubbele rij zilveren knopen de breedte van zijn borst te laten bewonderen. Zij allen kijken naar eenzelfde doel, dat van lieverlede ook onze blikken vestigt. En....

Het is een paard, een dood paard. Het is een zeer groot paard. Strak en dor als dode, rechte takken, liggen gestrekt de vier benen, tussen de harde bollen van knie en koot, en tonen vanonder de kromme glinstering der hoefijzers. Aan voor- en achterdijen de hopeloze verlamming der spieren. Van een gevallen paard rillen spieren als onder een zwerm van horzels; maar dit paard is dood. De romp is rond en welvend als een omgekanteld vat, en als een vat toont het cirkels van hoepelende ribben. Maar de buik is geslonken; armzalig ingevallen als de halshuid van een oude bedelares, ligt ingezonken, een ijdele buidel, de buik. De lange, krampachtig naar achteren gerekte hals spant de dubbele borst als in een ramspoedig smeekgebaar. Daar moet het hoofd groot en mager aan zijn. Maar het hoofd ziet men niet: het ligt onder een grijs baaldoek. En naar die vierkanten lap, naar die meeldoorstoven grauwen zak gaan alle nieuwsgierige blikken: daaronder ligt, van dat dode paard, iets dat onzichtbaar is, en de aandacht prikkelt omdat men het, misschien, niet zien mag.

“Dat paard is dood”, zegt met smalende genoegzaamheid een der twee huismoeders; zij keert misprijzend het hoofd af, en om de harde nekspier ziet men een kwabbige kwab wenden. Doch, waar ze zwaarwichtig aftreedt vermag zij niet de gespannenheid van al deze blikken af te keren. - Twee Duitse soldaten stappen aan. Ook zij

blijven bij het dode paard stoppen. Wisselen een paar woorden. Keren zich tot de politieagent die met veel vertoon groet. Maar begrijpen doet hij ze niet; zodat ze op eigen gezag het lijk naderen, zich bukken, het doek oplichten, behoedzaam. Maar zij laten het gauw weer vallen, tonen afschuw in hun ogen en aan hun mond, richten zich op en vervolgen hun weg.

Geen woord onder de omstanders, die elkaar even schuw aanzien, en een voor een afdruppen. Ook wij gaan verder. Niemand zal weten wat de baalzak aan afgrijselijkheid verbergt. Misschien alleen, behalve de Duitsers, de wachthoudende politieagent. Deze staat, en laat met zelfingenomenheid de breedte van zijn borst bewonderen....

Nog steeds was boven ons de lucht, de oneindig hoge voorjaarslucht wemelend van zilverblanke, van rozerozige bloesem. Maar: wij voelden aan onze ineens ontspannen kuit, aan de loomheid in onze schoudergewrichten, aan ik weet niet welke bittere droogte binnen onze mond: de hallucinatie, aan ruimer, aan als het ware vermenigvuldigd leven, aan lichamelijke en geestelijke verrukking was weg. Het rosse paardenlijk, de hoepelende romp waar de huid niet eens meer van blonk, de angstwekkend stramme voorpoten waar de hoefijzers een onnodige glinstering aan waren, en die vooral, die kop die wij niet mochten zien, die lelijkheid die ons verborgen moest blijven en zelfs onze meewarigheid niet kennen mocht: geweldige tragiek die ons aansloeg, haast, als een kastijding, dat wij één ogenblik hadden durven vergeten de werkelijkheid van de tijd, om ons verloren te geven aan de eeuwigheid der natuurwentelingen....

Wij keerden naar huis langs een omweg: over Ganshoren en Jette, door het park van Laken. En in het park zagen wij iets, dat ons bijna evenzeer trof als dat dode paard. Het was aan de gotische naald, het ragfijne, als uit kant opgetrokken monumentje, dat, tussen het rijden

van pijlertjes en het draaien van opengewerkte rosaces, boven een stapeling van witstenen treden en onder een omhoogschietend torentje, vol hakende versierselen (ik laat aan uw oordeel over of dat mooi is: voor het ogenblik denk ik er niet aan), - het was aan het monumentje dat in een wriemelende weelde van architectonisch spelemeien een deftig en zeer kalm beeld van Leopold de Vroede, de eerste Koning der Belgen, vertoont. Dit "monument Léopold" hadden wij dikwijls beklommen: langs een stenen wenteltrap bereikt men een gaanderij, waar men een heerlijk zicht geniet. En dan ontmoetten wij daar telkens een oud mannetje met een uniformpet aan en een boezelaar: de conservator van het gebouwtje, die het schoon houdt en bij het wijzen der vergezichten op het platformpje, tot gids dient.

Wij naderen het "monument", zonder natuurlijk aan de bewaker te denken. Toen wij deze, trede voor trede, de wenteltrap af zagen komen, een borstel tussen de handen met dewelke hij, trede voor trede, de wenteltrap aan het keren was. Zo kwam hij, ons zijn rug toekerend, zorgvuldig naar beneden, en bedekte telkens, bij iedere trede, zijn schoenen met een nieuw laagje stof. Toen hij ongeveer op onze hoogte was, sprak ik hem aan:

"Nog altijd aan het werk?" vroeg ik.

"Bah, het is niet omdat het oorlog is, dat het monument zou moeten vervuilen, nietwaar?" antwoordde hij.

Ik merkte nu, dat hij zijn uniformpet niet meer droeg, en vroeg hem hoe dit kwam.

Hij antwoordde mij, met enige dofheid in de stem:

"Wel, sedert de oorlog is uitgebroken, hebben ze naar mij niet meer omgezien. En ik denk dan ook, dat zij mij zullen hebben afgezet ..."

Nederland in België.

De heer C. de Sadeleer schrijft uit Brussel aan Neerlandia:

“De stemming jegens Holland is hier heel wat verbeterd, ofschoon alle argwaan nog niet is verdwenen, maar men spreekt hem veel voorzichtiger uit. Ik heb redenen om te geloven, dat de geruchten welke zo lang de ronde deden, kwaadwillig werden gezaaid door oneerlijke personen.

“De ruime invoer van leeftocht met Hollandse merken voorzien, zal wel het meest bijgedragen hebben om de gemoederen te stillen. Het is immers moeilijk onvriendelijk te zijn tegen wie ons de maag vult. Het leveren van eetwaren zal dan ook aan de Nederlandse handel in België geen kwaad doen, wel integendeel. Sommige Belgische firma's verpakken thans hun waren in papier met Nederlandse opschriften, om te doen geloven dat zij uit Holland komen. Dat de Hollandse kooplieden nu maar geen Franse verpakking gaan invoeren, want dat zou geheel verkeerd uitvallen.”

Nederlandse bladen in België.

De heer C. de Sadeleer schrijft uit Brussel aan Neerlandia:

“De Nieuwe Rotterdamse Courant en het Vaderland worden hier tegenwoordig veel gelezen. Er zijn heel wat mensen sterk ingenomen met de degelijkheid van de Hollandse pers, die vroeger haar bestaan niet eens vermoedden. Vele Belgen zullen die kranten ook na de oorlog blijven lezen. Want gij weet allicht, dat België een weergaloos afzetgebied is voor vreemde kranten. Dat moet vooral te wijten zijn aan het feit, dat de Belgische pers geen eigen stempel heeft. Bijna al onze nieuwsbladen apen hun confraters van Parijs na, zodat zij deze laatsten de weg banen. De verkoop van Franse bladen in België zal niet beneden de 100.000 nummers per dag zijn. Het juiste cijfer weet

ik op dit oogenblik niet te ontdekken. Wie enigszins oordelen kan, moet bij de eerste vergelijking het grote verschil opmerken tussen de Parijse schandaalpers en de ernstige Hollandse kranten. Deze zouden thans, dat de eerste verwijderd wordt gehouden, moeten pogen overal door te dringen. Daartoe mogen echter de prijzen niet te hoog zijn. Het gaat echter geheel anders toe, want voor de oorlog verkocht men de Nieuwe Rotterdamsche Courant te Brussel tegen 15 centiem en thans tegen 35 centiem per uitgave. Het Vaderland is reeds wat redelijker, want zijn drie uitgaven samen kosten maar 30 centiem. De Franse papieren golden in België nooit duurder dan te Parijs zelf. De Hollandse krantenuitgevers schijnen geen behendige handelslui te zijn, want het geld dat zij thans dubbel en dik opstrijken, zal niet blijven toestromen. Indien zij integendeel wat bescheidener waren, of zelfs wat opofferden, zouden zij zich een duurzaam afzetgebied verzekeren.”

De heer de Sadeleer zou verkeerde indrukken wekken. De verhoogde verkoopprijs wordt niet door de directie hier, doch door de toestanden in België bepaald. Immers, de directie rekent aan de agent te Brussel nog geen halve cent per exemplaar meer dan in vreedestijd, hetgeen nauwelijks het risico dekt van door de Duitsers in beslag genomen exemplaren, extra kosten enz. Daarentegen zijn de transportkosten naar Antwerpen en Brussel hoog, de tussenpersonen en die zich met dat transport belasten, veeleisend, terwijl ook de krantenverters te Brussel thans hogere eisen menen te kunnen stellen dan in vreedestijd. Zij verlangen niet minder dan 8 à 10 centiem per exemplaar. De meerdere opbrengst blijft dus vrijwel geheel in België. Na veel moeite is het de directie voor enkele weken gelukt om door vermindering der transportkosten de verkopers te Brussel te bewegen de prijs tot 30 centiem per exemplaar te verminderen. Tenslotte mag men niet vergeten dat er op het oogenblik 15 procent koersverlies op de frank is en buitendien

nog het grootste gedeelte te Brussel ontvangen wordt in Duits geld,
dat tegen de prijs van 1,25 frank moet aangenomen worden.